

Н.В. Мішина,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри конституційного права

КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Історія кафедри конституційного права своїм корінням сягає у XIX століття й безпосередньо пов'язана з історією становлення та розвитку Одеської юридичної школи. За часи свого існування кафедра зазнавала суттєвих перетворень, проте зберігала й успішно розвивала найкращі наукові традиції, започатковані ще в 1847 р. під час створення кафедри державного права камерального відділення Рішельєвського ліцею. Із відкриттям Імператорського Новоросійського університету створюється спеціалізована кафедра державного права, яка включала порівняльне державознавство (1865 р.).

Першим завідувачем кафедри державного права був відомий історик, професор Ф.І. Леонтович, який викладав державне право до заміщення в 1869 р. посади ректора університету й продовжував читання цього курсу з перервами протягом 1874/75–1884/85 навчальних років.

У 1952 р. у складі відновленого (у 1947 р.) юридичного факультету Одеського державного університету була створена кафедра державного й адміністративного права, яка функціонувала до 1954 р. і була відновлена у 1966 р. (перерва пов'язана із закриттям у 1954 р. юридичного факультету Одеського держуніверситету та відкриттям його стаціонару у 1966 р.).

Завідувачем кафедри на початку цього етапу був декан юридичного факультету, доцент Ф.Г. Ліханов – державознавець, у центрі наукових інтересів якого були проблеми державного будівництва й організації органів Радянської влади до першої Радянської Конституції.

З 1960 р. починає функціонувати кафедра державно-правових дисциплін (завідувач кафедри – доцент І.О. Гре-

ков), і в 1966 р. відкривається кафедра державного й адміністративного права, на посаду її завідувача обирається професор І.М. Пахомов – адміністративіст, який у період роботи на факультеті (1966–1972 рр.) присвятив свої праці проблемі радянської державної служби.

У 1974–1979 рр. кафедрою завідував професор Л.М. Стрельцов, який досліджував правове положення союзних республік на матеріалах Української РСР і пов'язані із цим питання державного й національного суверенітету в Радянській державі.

З 1993 по 1997 рр. кафедра, не втрачаючи своєї багатопредметності, іменувалася кафедрою державного та міжнародного права.

З утворенням у 1997 р. Одеської державної юридичної академії (і з набуттям академією статусу національної у 2000 р.) кафедра була перейменована на кафедру конституційного права. Тому були передані на інші кафедри академії адміністративно-, фінансово- й міжнародно-правові навчальні дисципліни.

Сучасний етап розвитку кафедри починається з перетворення академії у 2010 р. на Національний університет «Одеська юридична академія». Організаційні зміни, зміцнення викладацького складу кафедри надали можливість зберегти й успішно розвинути давні традиції кафедри й одночасно започаткувати нові напрями роботи в усіх сферах діяльності колективу.

На кафедрі захищено 6 докторських дисертацій: М.В. Афанасьєва («Виборча інженерія в Україні: теоретико-методологічні засади та конституційно-правове забезпечення»); М.О. Баймуратов («Міжнародне співробітництво органів місцевого самоврядування України»); Д.Я. Гараджаєв («Конституційний Суд Азербайджанської Республіки: теорія

й практика»); А.Р. Крусян («Сучасний український конституціоналізм: теорія й практика»); Н.В. Мішина («Органи самоорганізації населення: порівняльно-правове дослідження»); І.Є. Словська («Верховна Рада України в системі вітчизняного парламентаризму: конституційно-правове дослідження»).

У 1979–2011 рр. завідувачем кафедри був професор М.П. Орзіх – видатний український учений-конституціоналіст, академік Академії правових наук України (1992 р.), Української академії політичних наук (1994 р.), Української муніципальної академії (2000 р.), доктор юридичних наук (1979 р.), професор (1990 р.), заслужений діяч науки й техніки України, почесний професор Національного університету «Одеська юридична академія», фахівець із загальної теорії права й політології, державного (конституційного) права, державного будівництва й управління.

У 2011–2016 рр. кафедру очолювала професор А.Р. Крусян – доктор юридичних наук (2010 р.), професор (2012 р.), автор понад 100 наукових праць, відмінник освіти України, член спеціалізованої Вченої ради Д 41.086.01 НУ «ОЮА». Протягом знаходження на посаді була членом Вченої ради НУ «ОЮА», членом Навчально-методичної ради НУ «ОЮА» та спеціалізованої Вченої ради СРД 41.086.05 НУ «ОЮА». У 2016–2017 рр. кафедру очолювала професор М.В. Афанасьєва – доктор юридичних наук (2015 р.), автор понад 60 наукових праць, заступник голови спеціалізованої Вченої ради Д41.086.01 НУ «ОЮА». З вересня 2017 р. обов'язки завідувача кафедрою виконує Н.В. Мішина – доктор юридичних наук (2010 р.), професор (2012 р.), автор понад 130 наукових праць, член спеціалізованої Вченої ради Д 41.086.01 НУ «ОЮА», член Вченої ради НУ «ОЮА».

Професорсько-викладацький склад кафедри: Н.В. Мішина, в. о. завідувача кафедри, д. ю. н., професор; М.В. Афанасьєва – професор кафедри, д. ю. н., професор; Б.А. Пережняк – професор

кафедри, к. ю. н., професор; Ю.Ю. Бальцій – доцент кафедри, к. ю. н., доцент; В.Р. Барський – доцент кафедри, к. ю. н., доцент; Д.Є. Волкова – доцент кафедри, к. ю. н.; А.А. Єзеров – доцент кафедри, к. ю. н., доцент; К.К. Кулі-Іванченко – доцент кафедри, к. ю. н.; В.О. Міхальов – доцент кафедри; К.М. Москальчук – доцент кафедри, к. ю. н., доцент; А.Т. Назарко – доцент кафедри, к. ю. н.; О.В. Олькіна – доцент кафедри, к. ю. н., доцент; Д.С. Терлецький – доцент кафедри, к. ю. н., доцент; В.С. Віткова – асистент кафедри, к. ю. н.; Р.О. Коваленко – асистент кафедри, к. ю. н.; І.Ю. Средницька – асистент кафедри, к. ю. н.; С.С. Сон – старший викладач кафедри; Я.О. Грабова – асистент кафедри; В.М. Панасюк – асистент кафедри; О.М. Нікітюк – старший лаборант кафедри; О.М. Чупрова – лаборант кафедри; М.І. Салей – лаборант кафедри.

Основні напрями діяльності кафедри – наукові розроблення загальної теми наукового дослідження «Конституційна реформа та модернізація в умовах інтеграційного розвитку України» в напрямі конституційної інженерії, конституційної аксіології, дослідження системи суб'єктів конституційних правовідносин, формулювання теоретико-концептуального підґрунтя для здійснення регіоналізації та децентралізації, муніципальної реформи та модернізації місцевого самоврядування, державотворчих процесів у соціально-культурній (духовній) сфері, розроблення концепції взаємодії держави та громадянського суспільства, створення концепції новітніх прав людини.

На кафедрі викладаються такі навчальні курси та спецкурси: «Конституційне право України»; «Конституційне право зарубіжних країн»; «Сучасний конституціоналізм в Україні»; «Конституційна реформа в Україні»; «Конституційна юстиція»; «Конституційне процесуальне право України»; «Конституційно-правові проблеми виконавчої влади»; «Муніципальне право України»; «Міжнародно-правові стан-

дарту й права людини в Україні»; «Адвокатура України в системі захисту конституційних прав і свобод людини й громадянина в Україні»; «Державне керівництво в соціально-культурній сфері»; «Військове право»; «Експертна діяльність у сфері нормотворчості та правозастосування».

Організована наукова студентська діяльність у форматі Дискусійного клубу публічного права; Всеукраїнського конкурсу наукових робіт на премію ім. М.П. Орзіха «Людський вимір права», Школи законотворчості, брейн-рингу «Знавці Конституції», науково-практичних конференцій і круглих столів.

За результатами наукових досліджень науково-педагогічним складом кафедри за останні п'ять років підготовлено та видано друком 217 наукових статей, а також 4 монографії: «Конституція України в судових рішеннях» (М.П. Орзіх, А.А. Єзеров, Д.С. Терлецький. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 432 с.); «Конституционные преобразования в Украине: история, теория и практика: монография» (М.Ф. Орзих, А.Р. Крусян, В.Н. Шаповал [и др.]; под ред. М.Ф. Орзиха. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 512 с.); «Генезис теорії конституціоналізму; сучасний конституціоналізм в Україні: поняття, сутність, принципи» (А.Р. Крусян, у книзі «Проблеми теорії конституційного права України: монографія», за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: «Парламентське видавництво», 2013. – 616 с. – С. 133–150; С. 151–172); М.В. Афанасьєва «Виборча інженерія в Україні: монографія» (Одеса: Юридична література, 2014. – 384 с.); 8 підручників: «Государственное право зарубежных стран. Курс лекцій» (Н.В. Мишина, В.А. Михалев, В.А. Куранин, Д.Е. Волкова. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 416 с.); «Проблемы современной конституционалистики: учебное пособие» (М.Ф. Орзих, А.Р. Крусян и др.; под ред. М.Ф. Орзиха. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 368 с.); «Проблеми сучасної конституціоналістики. Випуск 2: конституційні перетворення в Україні:

навчальний посібник» (М.П. Орзіх, В.М. Шаповал, А.Р. Крусян та ін.; за ред. М.П. Орзіха. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 432 с.); «Курс конституционного права Украины. Том 2. Конституционный строй Украины: учебник» (под ред. А.В. Батанова. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2012 – 800 с.); Н.В. Мишина «Государственное право зарубежных стран. Курс лекцій» (Н.В. Мишина, В.А. Михалев, В.А. Куранин, Д.Е. Волкова. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 416 с.); «Закон України «Про органи самоорганізації населення»: науково-практичний коментар» (за заг. ред. О.С. Орловського, А.С. Крупника, Н.В. Мішиної, К.В. Терзіанової. – Одеса: ПП «Євродрук», 2012. – 192 с. (із них Н.В. Мішина – 48 с.)); «Конституційне право зарубіжних країн. Т. 1: Загальна частина» (за ред. д. ю. н., проф. Н.В. Мішиної та доц. В.О. Михальова. – Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2014. – 340 с.); «Конституційне право зарубіжних країн. Том 2: Особлива частина» (за ред. д. ю. н., проф. Н.В. Мішиної та доц. В.О. Михальова. – Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2014. – 336 с.); 19 навчальних посібників: «Конституционное право Украины: учебно-методическое пособие» (М.Ф. Орзих, А.Р. Крусян. – Одесса: Феникс, 2011. – 226 с.); «Юридическая деонтология: учебно-методическое пособие» (М.Ф. Орзих, А.Р. Крусян. – Одесса: Юрид. л-ра, 2011. – 48 с.); «Юридична деонтологія: навчально-метод. посібник (укр. мовою)» (М.П. Орзіх, А.Р. Крусян. – О.: Юрид. л-ра, 2011. – 48 с.); «Проблеми сучасної конституціоналістики: навчальний посібник» (А.А. Єзеров, М.В. Афанасьєва, В.Р. Барський та ін.; за ред. М.П. Орзіха – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 272 с.); N.V. Mishyna «Constitutional Status of NGOs. Methodological manual on the course of lectures in English for Law students and Post-Graduates of the National University «Odessa Academy of Law» (Odessa, 2011. – 224 p.); N.V. Mishyna «Comparative Municipal Law. Methodological manual on the

course of lectures in English for Law students and Post-Graduates of the National University «Odessa Academy of Law» (Odessa, 2011. – 228 p.); «Робочий зошит із державного права зарубіжних країн» (Н.В. Мішина, В.О. Міхальов, В.О. Куранін. – Одеса, 2011. – 64 с.); «Робочий зошит із державного права зарубіжних країн» (Н.В. Мішина, В.О. Міхальов, В.О. Куранін. – Одеса, 2012. – 64 с.); «Робочий зошит із державного права зарубіжних країн» (Н.В. Мішина, В.О. Міхальов, В.О. Куранін. – Одеса, 2013. – 64 с.); «Робочий зошит із державного права зарубіжних країн» (Н.В. Мішина, В.О. Міхальов, В.О. Куранін. – Одеса, 2014. – 64 с.); «Робочий зошит із державного права зарубіжних країн» (Н.В. Мішина, В.О. Міхальов. – Одеса, 2015. – 64 с.); «Адвокатура України в системі захисту конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні: навчально-методичний посібник» (О.В. Олькіна. – Донецьк: ЛАН-ДОН-XXI, 2012. – 66 с. (3,8 др. арк.)); «Конституційне право України: навчально-методичний посібник» (Д.С. Терлецький, К.К. Кулі. – Одеса: Фенікс, 2012. – 210 с. – (Сер. «Навчально-методичні посібники») (12,3 др. арк.)); «Міжнародно-правові стандарти й права людини в Україні: навчально-методичний посібник» (В.О. Міхальов, О.В. Олькіна. – Одеса: Фенікс, 2013. – 68 с.); «Конституційне процесуальне право України: навчально-методичний посібник» (Д.С. Терлецький. – Одеса: Фенікс, 2013. – 126 с.); «Конституційне право зарубіжних країн: ученик» (под ред. А.Р. Крусян, Д.Я. Гарраджаева, Н.В. Мишиной. – Харьков: Право, 2015. – 848 с.); «Проблеми сучасної конституціоналістики: навчально-методичний посібник» (М.В. Афанасьєва, О.В. Батанов, А.А. Єзеров та ін.; за ред. А.Р. Крусян. – О.: Фенікс, 2015. – Вип. 3: Сучасний український конституціоналізм. – 526 с. (Серія: «Проблеми сучасної конституціоналістики»)); «Конституційне право України: навчально-методичний посіб-

ник» (А.Р. Крусян. – Одеса: Фенікс, 2015. – 138 с.); «Конституційне право зарубіжних країн: навчально-методичний посібник» (А.Р. Крусян, В.О. Міхальов, Н.В. Мішина. – Одеса: Сімекс-прінт, 2016. – 60 с.); «Конституційне право України: прагматичний курс: навчальний посібник» (М.В. Афанасьєва, Ю.Ю. Бальцій, Ю.Д. Батан та ін.; за заг. ред. М.В. Афанасьєвої, А.А. Єзерова; тех. ред. Ю.Д. Батан. – Одеса: Юридична література, 2017 – 256 с.).

За вагомих особистий внесок у розбудову демократичної та правової держави, розвиток юридичної науки й освіти та з нагоди професійного свята (Дня юриста) почесною грамотою Міністерства юстиції України нагороджена професор М.В Афанасьєва. За сумлінне виконання своїх обов'язків щодо організації підготовки та проведення виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 р. вона удостоєна почесної грамоти Центральної виборчої Комісії України.

1 грудня 2017 р. Указом Президента України М.В Афанасьєвій було присвоєне почесне звання «Заслужений юрист України».

23 лютого 2012 р. Указом Президента України професору Б.А. Пережняку було присвоєне почесне звання «Заслужений юрист України». Національна спілка журналістів України нагородила Б.А. Пережняка Пам'ятною відзнакою «25 років Незалежної України» та відзнакою «За заслуги в професійній діяльності». Правління Українського Фонду культури й Української конфедерації журналістів у 2012 р. нагородило професора Б.А. Пережняка медаллю «За високий професіоналізм». У 2015 р. професора Б.А. Пережняка було обрано дійсним членом (академіком) Академії наук вищої освіти України. Рішенням Президії АНВОУ від 8 грудня 2016 р. академік АНВОУ професор Б.А. Пережняк нагороджений медаллю «За успіхи в науково-педагогічній діяльності». Розпорядженням Одеського міського голови від 30 грудня 2016 р. професора Б.А. Пережняка нагородже-

но почесною відзнакою Одеського міського голови «Подяка».

У 2016 р. у видавництві «Юридична література» у 3 виданні вийшла монографія «Одеська школа права. Вступ до українського права» за загальною редакцією академіка С.В. Ківалова, відповідальним редактором якої була доктор юридичних наук, професор М.В. Афанасьєва. Серед співавторів монографії – професор М.П. Орзіх, проф. Н.В. Мішина, проф. М.В. Крусян, проф. М.В. Афанасьєва, проф. Б.А. Пережняк, доц. Ю.Ю. Бальцій.